

Knihovna města Hradce Králové vás vítá na startu městské hry

PILNÁČKOVO MÝDLO, ČISTOTY ZŘÍDLO

"Dej nám Pánbůh zdraví,
Pilnáčkovu mýdlo
v celém českém kraji
čistoty je zřídlo."

Připravte si tužky, začínáme!

Knihovna města Hradce Králové

JAK HRÁT?

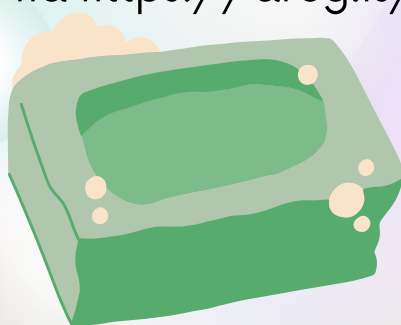
Trasa venkovní hry je označena v mapce na konci brožury. Začíná v Jiráskových sadech a končí u Pilnáčkovy továrny na Pospíšilově třídě.

Cestou vás čeká několik zastavení u míst spojených s rodem Pilnáčků a zároveň několik záludných otázek. Odpovědi zapisujte do křížovky na konci brožury. Pozor, ne všechny úkoly jsou vázány ke konkrétnímu místu!

Tajenku nám můžete poslat e-mailem na **infostredisko@knihovnahk.cz** nebo sdělit osobně v referenčním centru knihovny ve Wonkově ulici. Ti, kdo nám tajenku přinesou osobně, si mohou vybrat originální dáreček. Ze všech účastníků hry vylosujeme v září 2022 tři výherce poukázek do e-shopu hradecké Mýdlárny U Dvou koček.

Hodně štěstí!

Nápovědu a více informací o Pilnáčkově továrně a rodině najdete na <https://arcg.is/OST48P>

KOSTELÍK SV. MIKULÁŠE [JIRÁSKOVY SADY]

Říkáte si, proč začínáme právě tady? Co asi tak může mít dřevěný kostelík společného s rodem Pilnáčků?

Pokud se ale podíváte pozorně, najdete pamětní desku. Dočtete se na ní, že odkoupení kostelíka a jeho převoz zařídil a z velké části uhradil tehdejší starosta Josef V. B. Pilnáček.

Teď nás zajímá:

Ze které slovenské vesnice byl kostel do Hradce Králové v roce 1935 převezen?

Odpověď запиšte do 1. řádku křížovky.

RADNICE (VELKÉ NÁMĚSTÍ)

Na královéhradecké radnici začínal Josef V. B. Pilnáček nejprve jako náměstek starosty Ulricha. V roce 1929 byl zvolen starostou a v této funkci setrval až do roku 1942. Za jeho působení pokračoval rozvoj moderního Hradce a spolupráce s významnými architekty. Starosta Pilnáček dal také upravit budovu radnice. V 1. patře byla umístěna městská obrazárna a pracovna jednoho významného spisovatele, po kterém byly také pojmenovány tehdy nově založené sady (dnes Šimkovy). Zajímavostí je, že u babičky tohoto spisovatele pracoval jako tovaryš zakladatel mydlářského rodu Matěj Pilnáček.

2.

Znáte křestní jméno tohoto spisovatele?
Odpověď запиšte do 2. řádku křížovky.

DŮM ČP. 34 (VELKÉ NÁMĚSTÍ)

Tento dům znají dnes všichni jako oddací síň. Kdysi tu ale bývala mydlářská dílna a krámek. U zdejšího mydláře, jehož jméno se zachovalo v názvu domu, se v roce 1812 vyučil již zmiňovaný Matěj Pilnáček. Později zde provozoval svou živnost voskař Peřina. Voskařství od něj v roce 1888 koupil vnuk Matěje Pilnáčka Josef.

3.

Jaké bylo příjmení mydláře, u kterého se Matěj Pilnáček vyučil?

Odpověď запиšte do 3. řádku křížovky.

Tolikrát zmiňovaný Matěj Pilnáček se narodil v roce 1795 a po vyučení se usadil ve svém rodišti, kde si založil vlastní živnost. Dnes je tato obec součástí Hradce Králové, ale kdysi bývala samostatná. Najdete ji západně od centra města.

4.

Znáte název této hradecké městské části?
Odpověď запиšte do 4. řádku křížovky.

zdroj: WENIG, Josef. Královéhradečtí mydláři Pilnáčkové vzpomínají 125 let své práce: vzácné jubileum českého podniku. Hradec Králové: J. Pilnáček, 1937, s. 11.

DŮM ČP. 21

zdroj: WENIG, Josef. Královéhradečtí mydláři Pilnáčkové vzpomínají 125 let své práce: vzácné jubileum českého podniku. Hradec Králové: J. Pilnáček, 1937, s. 17.

Právě stojíte před rodným domem Josefa V. B. Pilnáčka. Krám a mydlářskou dílnu v tomto domě si pronajal jeho otec Josef. Po svatbě s Hermínou Weidnerovou tento dům v roce 1882 koupil. V nádvořním traktu dal zbořit malou těsnou dílnu a místo ní postavil prostorné moderní dílny.

5.

Pokud se pozorně podíváte, najdete v 1. patře mezi okny obraz. Víte, který svatý je na něm znázorněn?

Odpověď zapište do 5. řádku křížovky.

Josefu Pilnáčkovi se dařilo, a tak mohl v roce 1888 odkoupit voskařství provozované v domě čp. 34. Tím přidal do svého sortimentu další výrobek.

6.

Víte který?

Odpověď запиšte do 6. řádku křížovky.

DŮM ČP. 132

Pokud se podíváte přes ulici na dům čp. 132, najdete na jeho fasádě pamětní desku, kterou nechal zhotovit starosta Josef V. B. Pilnáček.

7.

Víte, jakému spisovateli je tato pamětní deska věnována?

Jeho příjmení запиšte do 7. řádku křížovky.

Dále se vydejte přes Malé náměstí, Mýtskou ulicí a poté směrem k soudu a bývalé obchodní akademii. Na konci 19. století zde ještě nestál ani evangelický kostel (postaven 1911-12), ani soudní budova (postavena 1933-34).

Za obchodní akademii vyrostlo v roce 1894 výstaviště. Víte, jak zněl plný oficiální název výstavy, která se tu konala od 12. do 26. 8. 1894?

Doplňte přídatné jméno do názvu výstavy:
Hospodářská, _____
a národopisná výstava
v Hradci Králové

Odpověď запиšte do 8. řádku křížovky.

Pilnáčkův výstavní pavilon (1894)

zdroj: WENIG, Josef. Královéhradečtí mydláři Pilnáčkové vzpomínají 125 let své práce: vzácné jubileum českého podniku. Hradec Králové: J. Pilnáček, 1937, s. 23.

Na hospodářské výstavě v Hradci Králové měla firma Pilnáček svůj samostatný pavilon, který slavil velký úspěch. Získal čestný diplom královského hlavního města Prahy a zlatou výstavní medaili s korunou ve II. skupině: Průmysl a živnosti.

Pohled na hradecké výstaviště, v popředí Pilnáčkův pavilon.

zdroj: Muzeum východních Čech

Část výstaviště za bývalou obchodní akademií.

zdroj: Muzeum východních Čech

Pokračujte podél Pospíšilovy třídy směrem k Pilnáčkově továrně. Cestou budete procházet okolo stavební školy, která byla postavena během starostování J. V. B. Pilnáčka v roce 1931. Jejím architektem byl Jan Rejchl.

Po účasti na hospodářských výstavách se dobrá pověst Pilnáčkova mýdla roznesla po celých Čechách a okruh odběratelů se mnohonásobně zvětšil. Dílny v domě čp. 21 přestávaly stačit, a tak Josef Pilnáček v roce 1895 koupil velký pozemek na Pospíšilově třídě, kde do roku 1899 postavil první část továrních budov.

Rozšiřoval se i sortiment, který firma vyráběla. Areál továrny se stále zvětšoval a modernizoval.

Po stagnaci během 1. světové války se výroba rozběhla na plné obrátky. Nově vzniklo i voňavkářské oddělení.

9.

Doplňte přídatné jméno do názvu vyhlášeného Pilnáčkova mýdla na praní: Pilnáčkovo _____ mýdlo

Odpověď zapište do 9. řádku křížovky.

10.

Jak se jmenovala Pilnáčkova ústní voda?

Odpověď zapište do 10. řádku křížovky.

PILNÁČKOVY REKLAMY

V oblasti reklamy byla Pilnáčková firma opravdovým průkopníkem. Její inzerci byste našli téměř v každých novinách. Originální byly reklamní pohádky, které firma přidávala ke svým výrobkům.

Prodej Pilnáčkových produktů vzrostl také díky velké soutěži, kterou firma pořádala v roce 1931. Pokud zákazník zaslal nejméně 10 krabic od Pilnáčkových výrobků a zároveň zaslal do firmy dopis, kde zmínil alespoň 2 obchodníky, kteří dosud tyto produkty neprodávají a popsal, proč kupuje Pilnáčková mýdla, mohl vyhrát až 5000 Kč a další ceny.

Oporou všem představitelům rodinné firmy byly jejich manželky. Josef Pilnáček se v roce 1875 oženil s dcerou kuklenského továrníka. Díky jejímu věnu mohl koupit dům čp. 21 na Velkém náměstí. Paní Pilnáčková také prodávala v jejich krámku a svou milou povahou si získala sympatie hradeckých občanů.

zdroj: WENIG, Josef. Královéhradečtí mydláři Pilnáčkové vzpomínají 125 let své práce: vzácné jubileum českého podniku. Hradec Králové: J. Pilnáček, 1937, s. 18 a 30.

11.

Jak se jmenovala manželka Josefa Pilnáčka, matka Josefa V. B. Pilnáčka (rozená Weidnerová)?

Její křestní jméno zapište do 11. řádku křížovky.

Firma také vydávala **Pilnáčkův kalendář pro naše hospodyňky**. Kromě dobrých a praktických rad jak udržovat domácnost v čistotě, nebo jak dbát o svůj zevnějšek, v něm najdete i básně opěvující Pilnáčkovy výrobky.

Romance o Pilnáčkově mýdle

Kde se Labe proudící
s bystrou stéká Orlicí,
nad žehnanou českou nivou
báň svou k nebi zvedá snivou...
Zkrátka, dobře, velké jest to
proslulé a známé město,
jež milují bohové.
Slovem: Hradec Králové!
Co však nejvíc světem
nese jeho slávu letem,
a má všude svoje sídlo:
to je Pilnáčkovovo mýdlo.

Kromě toho, že byl Josef V. B. Pilnáček úspěšným továrníkem a starostou, byl také vášnivým turistou a lyžařem. Zasloužil se o vybudování zázemí pro turisty v Orlických horách. Přispěl na výstavbu Masarykovy chaty na Šerlichu. Chtěl také vytvořit další turistickou základnu v Deštném v Orlických horách. Za tímto účelem tam zakoupil chatu, kterou celou přestavěl a rozšířil. Po zprovoznění ji chtěl věnovat hradeckému odboru, bohužel to překazil zábor českého pohraničí v roce 1938. Na této chatě mu byla v roce 1999 odhalena pamětní deska.

Víte, jak se tato chata jmenuje?

Odpověď запиšte do 12. řádku křížovky.

zdroj: KAŠPAR, K. Sl. Přijďte do hor Orlických: rádce pro turisty a letní hosty v horách a podhoří Orlickém. Hradec Králové: Klub československých turistů, 1930, s. 35.

PILNÁČKOVA TOVÁRNA (POSPÍŠILOVA 281)

zdroj: www.pilnackovatovarna.cz

Jsme na konci naší mýdlové cesty. Právě stojíte před Pilnáčkovou továrnou. Budovu čekal po roce 1948 smutný osud, stejně jako Pilnáčkovu rodinu. Komunisté továrnu a všechn rodinný majetek zabavili. Nedlouho poté byl Josef V. B. Pilnáček přepaden a zbit na ulici.

Následkům zranění podlehl. Jeho syn Josef P. Z.

Pilnáček byl uvězněn a po propuštění s celou rodinou vystěhován do Orlických hor.

Výroba mýdla v továrně byla zastavena a zařízení rozebráno. Do budovy se nastěhoval výzkumný ústav.

Doplňte přídatné jméno do celého názvu instituce, která v budově sídlila po znárodnění továrny:

Výzkumný ústav _____
keramiky

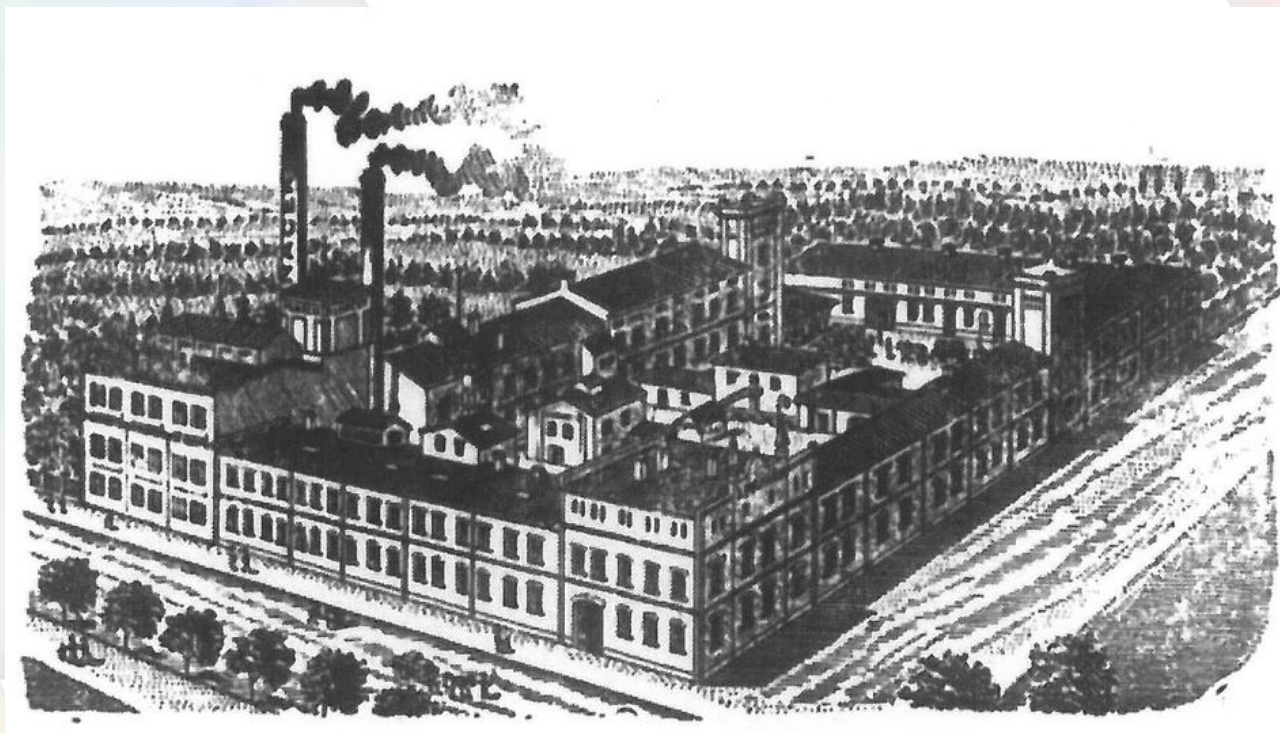
Odpověď запиšte do 13. řádku křížovky.

PILNÁČKOVA TOVÁRNA V PROMĚNÁCH ČASU

Počátky továrny na Pospíšilově třídě

zdroj: WENIG, Josef. Královéhradečtí mydláři Pilnáčkové vzpomínají 125 let své práce: vzácné jubileum českého podniku. Hradec Králové: J. Pilnáček, 1937, s. 24.

Továrna v roce 1928

zdroj: Královéhradecko, roč. 6, č. 1 (1928), s. 17-19.

MAJITELÉ PILNÁČKOVY TOVÁRNY

Matěj Pilnáček

(12. 6. 1795 - 12. 2. 1887)

Václav Pilnáček

(16. 9. 1822 - 9. 9. 1906)

Josef Pilnáček

(14. 3. 1853 - 26. 9. 1929)

Josef Václav Bohuslav Pilnáček

(21. 2. 1877 - 11. 5. 1949)

Josef Prokop Zdeněk Pilnáček

(9. 3. 1905 - 23. 6. 1970)

A kostelík sv. Mikuláše (Jiráskovy sady)
(úkol č. 1)

B radnice (Velké náměstí)
(úkol č. 2)

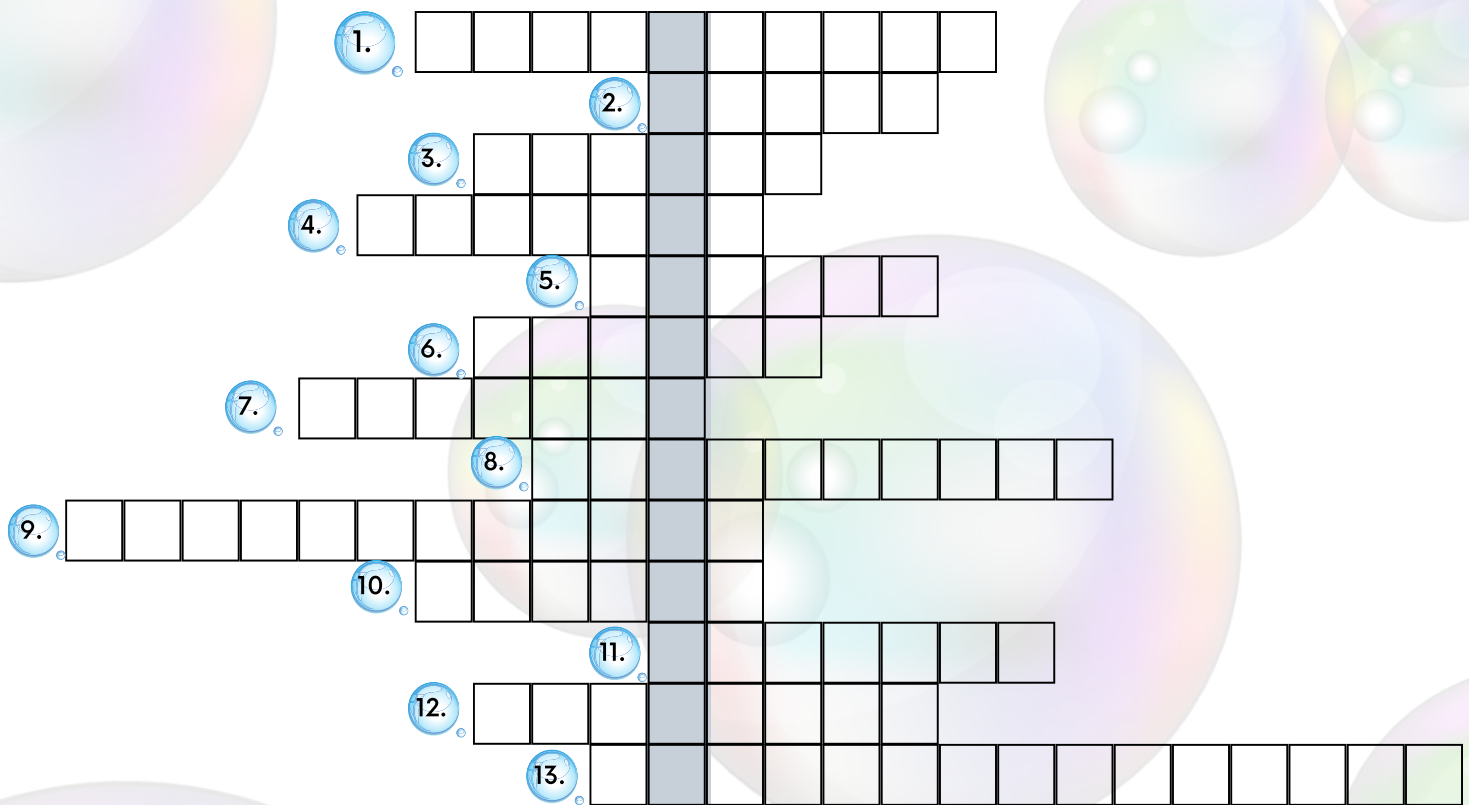
C dům čp. 34 (Velké náměstí)
(úkol č. 3)

D dům čp. 21 (Velké náměstí) + čp. 132
(úkol č. 5 a 7)

E bývalá obchodní akademie (třída ČSA 274)
(úkol č. 8)

F Pilnáčková továrna (Pospíšilova 281)
(úkol č. 13)

KŘÍŽOVKA

Písmeno CH pište do jednoho políčka.

V tajence najdete název jednoho produktu Pilnáčkovy továrny, který je také ústředním tématem Pilnáčkovy pohádky č. 199 o dvorním holiči vladaře Humsti Bumsti.

